

Reactie op internetconsultatie veiling 5G frequenties (700,1400,2100MHz)

Stichting EHS heeft de eerdere internetconsultaties rond het thema digitale connectiviteit gebruikt om u terdege te informeren over onze bezwaren tegen 5G en de omvangrijke problemen die elektrogevoeligen reeds ervaren bij de huidige vormen en blootstellingsniveaus van draadloze communicatie en de geïntensiverde elektrificatie. Deze reacties zijn reeds in uw bezit en worden bij deze als toegevoegd aan dit document aangemerkt. Op deze reacties hebben wij nooit enige respons van u gekregen, geen verzoek om nadere toelichting, geen overleg hoe met de problemen om te gaan. Er heeft dus niet alleen geen herbezinning plaatsgevonden op de mogelijkheden en onmogelijkheden van 5G die recht doet aan iedere Nederlander, u miskent de nood van waaruit Stichting EHS zich geroepen ziet voor de elektrogevoeligen op te komen.

Hiermee gaat u voorbij aan de belangen van een niet weg te cijferen deel van uw bevolking. Over de exacte aantallen elektrogevoeligen bestaat onduidelijkheid, maar dit deel kan en mag niet langer genegeerd worden. Stichting EHS heeft altijd conservatieve aantallen gehanteerd. Over de mate waarin elektrogevoeligen beperkt zijn bestaat geen enkel overzicht. Uit onderzoek van [Kantar](#) voor het Kennisplatform EMV (KPF) uit 2016 blijkt nu dat 3% van de respondenten aangeeft elektromagnetische velden lichamelijk te ervaren, er gezondheidsklachten van te krijgen en er maatregelen tegen te nemen. Is dit getal correct, dan vertegenwoordigt deze 3% ca. een half miljoen Nederlanders waarmee bij de uitrol van 5G geen rekening wordt gehouden. De foutenmarge in beschouwing nemende, kan met een betrouwbaarheid van 95% gezegd worden dat de exacte waarde tot 7% elektrogevoeligen van de bevolking kan zijn. Dan spreken we zelfs over maximaal 1,2 miljoen Nederlanders die door de uitrol van 5G verdere problemen gaan ondervinden. In andere landen worden vergelijkbare percentages van elektrogevoeligen gevonden.

Het betreft dus een groot aantal mensen en door 5G zijn deze elektrogevoeligen lopen overal risico. De voor 5G ontwikkelde technologie en de toe te passen frequenties hebben tot doel om mens en apparatuur overal continu draadloos te verbinden. De dekingsgraad van 5G moet 98% worden. Nu echter al, met de huidige stralingsbelasting die heel ver onder de maximale blootstellingsnormen is, moeten veel elektrogevoeligen zich in onmogelijke bochten wringen om de situatie leefbaar te houden. De belasting ontstaat door GSM, UMTS, LTE, C2000, radar en DAB, de zendende apparatuur van omwonenden en door de laagfrequente velden. En zonder 5G zijn daar al grote problemen mee. Veel situaties zijn schrijnend te noemen en niet passend voor de zorgzame samenleving die we pretenderen te zijn. Een dekingsgraad van 98% betekent dat bij de uitrol van 5G elektrogevoeligen nergens meer kunnen blijven zonder zich bloot te stellen aan te sterke velden.

Momenteel schermen elektrogevoeligen zich af. Maar dat wordt een probleem bij 5G. Wij zijn zeer bezorgd dat tegen de alom aanwezige velden geen afdoende maatregelen te treffen zijn. De in te zetten technologie en frequenties van 5G zijn er immers op gericht om efficiënt maximaal doordringend effect te bereiken en een grotere datastroom aan te kunnen. Daartoe is een mix van frequenties bedacht, hogere en lagere, een zeer dicht netwerk van zenders, gerichte geconcentreerde bundels naast een permanent veld, veel hogere veldintensiteiten dan tot nu gebruikelijk en een veel sterkere pulsering van de velden dan bij eerdere G's. 5G is een geheel andere techniek. Vanwege het sterk doordringende karakter van de lagere frequentiebanden is afscherming

moeilijk en ook hoge veldintensiteiten maken de effectiviteit van beschermende maatregelen problematisch.

Elektrogevoeligheid stelt extreme beperkingen aan het leven. Over de aandoening bestaat nog steeds onduidelijkheid, ondanks het feit dat zelfs door het KPF is aangegeven dat dit een gevolg van EMV kan zijn. Door elektrogevoeligheid a priori als psychisch probleem te benaderen - 'kun je het voelen?' - wordt het probleem ernstig tekortgedaan. Gevoeligheid betekent nl. niet dat je iets kunt voelen, maar dat je kwetsbaar bent door ..., ziek wordt van... . In het geval van elektrogevoeligheid zijn dat de EMV. Elektrogevoeligheid is een vanuit het milieu geïnduceerde somatische aandoening. Elektrogevoeligen ervaren dat zonder de EMV de klachten verminderen of verdwijnen. Het idee dat dit probleem met geruststelling en betere voorlichting op te lossen is, is een majeure misvatting. Elektrogevoeligheid leidt aantoonbaar tot somatische ziekte en wordt steeds vaker langs gerechtelijke weg erkend. Het is tijd voor de overheid dit te gaan inzien en er serieus naar te gaan handelen. Neem deze minderheid in bescherming voor het te laat is.

Stichting EHS heeft u bij voorgaande consultaties ook iedere keer weer uitvoerig op de hoogte gebracht van het belangrijke feit dat een hele wetenschappelijke groepering in het debat compleet genegeerd wordt. Dat is die groep wetenschappers die uit hun onderzoeksresultaten afleidt dat EMV wel tot schadelijke effecten leidt, dat non-thermische en lange termijn effecten van EMV er wel toe doen en dat er alle reden is om geen 5G uit te rollen voordat onderzoek gedaan is naar de veiligheid voor de gezondheid van eerdere draadloze technologie. Het betreft kwalitatief hoogstaand peer-reviewed wetenschappelijk werk. Het gaat om duizenden onderzoeken. Met diverse ziekten wordt een relatie met EMV van de oudere communicatietechnologie gelegd.

Aan al de u toegezonden informatie voegt de stichting nog het volgende toe:

In oktober 2019 werd te Mainz een driedaags internationaal congres *Biological effects of wireless technology* gehouden. In dit congres stelden de wetenschappers dat er inmiddels duidelijk bewijs is van biologische effecten van draadloze communicatietechnologieën. Die effecten kunnen variëren van een verminderd welzijn tot ernstige aantasting van de gezondheid en van de kwaliteit van leven. Er zijn bovendien voldoende bewijzen voor schadelijke effecten op de hersenen en met name op die van kinderen. Daarnaast zijn er sterke aanwijzingen dat EMV oxidatieve stress veroorzaken en kankerverwekkend zijn. Dit treedt op bij veldintensiteiten die beduidend lager liggen dan de als veilig beschouwde ICNIRP-norm. Gesteld wordt dat de toename van de stralingsblootstelling een zware tol eist van de kwetsbaren, m.n. van kinderen, adolescenten en elektrogevoeligen.

Zie <https://kompetenzinitiative.com/en/mainz-2019/>

Iedere keer wijst Stichting EHS u erop dat er alle reden is om het voorzorgsprincipe te gaan hanteren vóór de uitvoering van een project als 5G. Dat 5G project heeft zo'n ongekend enorme omvang met een alom aanwezige impact en heeft zowel financieel gezien, als met oog op de gezondheid en het milieu, een irreversibel karakter. Voor de duidelijkheid, voorzorg kan niet gezien worden als het voldoen aan de norm omdat die norm met een veiligheidsfactor per definitie veilig zou zijn. Die norm, die slechts gericht is op het voorkomen van opwarming is nl. op basis van wetenschappelijk onderzoek en van de feitelijk ondervonden effecten bij heel veel lagere niveaus van EMV nu juist het onderwerp van discussie. Bovendien blijkt die veiligheidsfactor niet van te voren bepaald, maar naar believen in de loop der tijd zonder enige verantwoording en ongefundeerd aangepast te worden en is feitelijk niet meer dan een weergave van de gerealiseerde veldsituatie.

De overheid richt zich bij haar besluiten aangaande 5G op de Gezondheidsraad. Recent zegt prof. H. Kromhout, voorzitter Commissie Elektromagnetische velden van de Gezondheidsraad niet met zekerheid te kunnen stellen dat de huidige norm veilig is. En ook Dr E. van Rongen, secretaris van dezelfde commissie en voorzitter van de ICNIRP, geeft aan dat er goede redenen zijn om meer onderzoek hiernaar te doen. De Gezondheidsraad stelt dat zij niet met zekerheid kan zeggen dat de huidige blootstellingsnorm veilig is.

Let wel, er is naar de effecten van 5G op gezondheid, flora en fauna nagenoeg geen onderzoek gedaan. De overheid baseert zijn beslissing 5G uit te kunnen rollen dus niet op bewijs maar slechts op de verwachting van de Gezondheidsraad dat er een beperkte kans op gezondheidseffecten is van de bestaande generaties mobiele telefonie. Daarmee negeert de overheid alle overige signalen voor lange termijn effecten en alle verontrustende onverklaarde ziektecijfers.

Na de veiling van de frequenties is er geen weg meer terug. De overheid heeft de grondwettelijke plicht de volksgezondheid en de minderheden te beschermen. Daarom verzoeken wij u dringend per direct

1. Elektrogevoeligheid te erkennen.
2. Onderzoek te doen ter vaststelling van het aantal elektrogevoeligen in Nederland en de ernst van de beperking.
3. Alle passende maatregelen te nemen ter bescherming van elektrogevoeligen.
4. Af te zien van de voorgenomen frequentieveiling in overeenstemming met het gevraagde moratorium.
5. Het voorzorgsprincipe te gaan hanteren. Dat wil zeggen de toepassing van ALARA, aanpassing van de normering aan de risico's van biologische effecten van EMV, uitsluiting van irreversibele veranderingen, voorlichting, vrijwaring van kwetsbaren, adequate wetgeving die in een verantwoord afwegingskader en op de individuele situatie toegesneden, recht doet aan alle belangen, incl. gezondheid en milieu.

Naar aanleiding van de motie voortkomend uit het Kamerdebat over 5G d.d. 4 juli 2019 om na te gaan of de belangengroeperingen voldoende gehoord worden: Tot op heden heeft Stichting EHS geen enkele vraag binnengekregen van het KPF of wij ons door hen gehoord voelen. Ter informatie van de Staatssecretaris: Dat antwoord zou een absoluut **NEE** luiden. Ondanks al onze aanhoudende inspanningen in de Klankbordgroep van het KPF, ervaren wij het acteren van het zelfgenoegzame KPF als een schijnvertoning waar wij tot nu toe geen stem hebben en men zich doof houdt voor onze problemen. Blijkens de evaluatie van het Kennisplatform EMV uit 2018 zijn de leden van het KPF uitermate tevreden over zichzelf. De partijen die aangehoord worden in de Klankbordgroep zijn echter zeer kritisch over het functioneren, zie [pag. 21 en 22](#) van dit rapport. Ze ervaren niet gehoord te worden. Er is in de evaluatieperiode jaarlijks slechts één bijeenkomst geweest, maar één persoon mag per organisatie worden aangehoord, een volwaardige discussie is structureel onmogelijk, de beloofde vertegenwoordiging van maatschappelijke organisaties in het bestuur van het KPF is niet geëffectueerd. Veel van de oorspronkelijke belangenorganisaties zijn daarom weggelopen.

In de verwachting ditmaal een passende reactie op deze brief van u te mogen verwachten, teken ik,

R.P. van der Boom,
Voorzitter Stichting EHS